

danne Skoler. Medens næppe alle disse Skoler ved en nærmere Undersøgelse ville findes egnede til at fremhjælpes, maa Ministeriet føle sig overbevist om, at det om mange af dem maa siges, at de ere til væsentlig Nytte for den Egn, hvor de findes, og at der er fuld Opfordring for Staten til at bidrage til deres Opretholdelse og Fremvækst, og man maatte derfor ønske til dette Formaal for Finansaaret 1894—95 at kunne disponere over et Beløb, som formentlig passende kan jættes til i alt 5,000 Kroner.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Fordelingen blandt de enkelte Skoler af en eventuel Bevilling, kan Ministeriet ikke paa Sagens nuværende Trin udtale sig nærmere, ligesom man ikke kan anse det for heldigt ved Forslaget til en saadan Bevilling at binde sig til bestemte Regler for Fordelingen navnlig ikke for Beregningen af den enkelte Understøttelses Størrelse. Medens en saadan Beregning ved Lov af 12te April 1892 for Højskolernes Vedkommende i det væsentlige er gjort til en ren Taloperation, maa Ministeriet her forbeholde sig fri Hænder til efter en nærmere Undersøgelse og et derefter følgende Skøn at fordele Beløbet, som det maatte findes rettest, og først naar der fuldt ud kan gøres Rede saavel for de ydre af Skolerne selv uafhængige Bilkraa, hvorunder de arbejde, som for de Forudsætninger for en frugtbar Virksomhed, som de selv ville kunne medbringe, vil der kunne opstilles en fast Formel, hvorefter Beløbet skal fordeles. Man mener med andre Ord ikke endnu at burde binde sig til at tage noget bestemt Hensyn til Elevtal, Antallet af Lærere, Udgifter til Undervisningsmateriel, Størrelsen af Kommunens og Skolefondens Tilskud o. s. v., om end alle disse Forhold selvfølgelig ville blive medbestemmende ved Fordelingen; dog skal det i denne Forbindelse bemærkes, at Statsunderstøttelse kun vil blive givet med Hensyn til den egentlige Fortættelsesundervisning, saaledes at der altsaa ikke ved Beregningen af Understøttelses Størrelse vil blive taget Hensyn til de Elever i Fortættelsesskolen, der endnu ere i den skolepligtige Alder, og over for hvilke Kommunen altsaa har Undervisningspligt, og dernæst at et berettiget Hensyn til, hvorvidt den paagældende Landsdel har Evne til at hjælpe sig selv til Opnaaelse af Fortættelsesundervisning, naturligt maa føre til, at Størrelsen af Statstilskuddet ikke ubetinget stilles i Forhold til Amtets og Kommunens Tilskud.

Hvad dernæst angaar Spørgsmaalet om Bidrag fra Statskassen til Fremme af Aften-skolen paa Landet skal Ministeriet bemærke, at det efter Anordningen 1814 for Landet § 28 vel maa betragtes som en Del af Lærernes Embedsgerning og altsaa som en Forpligtelse for ham at holde Aften-skole 2 Gange om Ugen, een Time hver Gang, ligesom det maa anses for en Forpligtelse for vedkommende Kommune at afholde alle Omkostninger ved Skolelokalets Opvarmning og Vælsning, men ud over dette gaar Læreren og Kommunens Forpligtelse ikke. For saa vidt det derfor maa erkendes, at Undervisningen for at gøre virkelig Nytte maa drives i et væsentligt større Omfang end to ugentlige Timer, samt at Læreren — hvad der er indrømmet fra alle Sider — har et billigt Krav paa et Honorar selv for de to pligtige ugentlige Timer, vil der formentlig være nogen Opfordring for Staten til her at træde hjælpende til, alt i Forhold til den Betydning for Folkeoplysningen, som en saadan Aftenundervisning i det hele kan siges at have. Men om dette sidste Punkt vil der næppe være delte Meninger; det maa tværtimod, som stadigt fremhævet i de foreliggende Erklæringer, fastholdes, at en Aftenundervisning, der drives med Liv og Energi fra Læreren Side, i høj Grad vil kunne bidrage til at bebare og forøge de Kundskaber, som de unge have erhvervet i Skolen, og at den hele ydre Ordning af Undervisningen som en Aftenundervisning i Wintermaanederne er en gunstig Form for en saadan Udbannelse af unge Mennesker, der som Regel om Dagen ville være optagne paa anden Maade. Som Forslag til en nærmere Ordning af Undervisningen og Maaden, hvorpaa Væderlaget til Læreren kan tilvejebringes, skal Ministeriet særligt henvise til Udtalelserne fra Provst for Jørgle Herreds Provsti, Ahsens (Pag. 33 nederst o. fl.), Biskop over Aalborg Stift, Schousboe (Pag. 38 nederst o. fl.); Provst for Hundborg og Hillerslev Herreders Provsti, Madelung (Pag. 43 o. fl.); Biskop over Viborg Stift Swane (Pag. 49) og Provst for Aarhus Købstads og Hasle Herreds Provsti, Sørensen (Pag. 56). Naar der spørges om, i hvor stort et Omfang Aften-skolen for Tiden drives Landet over, skal Ministeriet oplyse, at der efter Beretningen for 1892 findes Aftenundervisning i lidt over 500